

Saksprotokoll

Utvalg:	Formannskapet
Møtedato:	22.04.2008
Sak:	139/08

Resultat: Behandlet

Arkivsak: 04/39925

Tittel: **HØRINGSUTTALELSE OM FORVALTNINGSREFORMEN -
DEPARTEMENTETS HØRINGSNOTAT**

Behandling:

Tone Sofie Aglen (Sp) foreslo et nytt pkt 3 på vegne av Sp, Ap, SV og MDG:

Innholdet i høringsuttalelsen rokker ved eksistensgrunnlaget for det regionale folkevalgte nivået. Trondheim kommune ser med bekymring på dette, da det er stort behov for desentralisering av statlige oppgaver og et sterkt regionalt folkevalgt nivå.

Kristian Dahlberg Hauge (FrP) foreslo følgende alternativ til innstillingens pkt 4:

Trondheim kommune konstaterer at regionsreformens opprinnelige intensjon ikke har vært gjennomførbar. Således er regionsreformen et navnebytte. Det mest fornuftige vil være å legge ned fylkene, fordele oppgavene mellom kommunene og staten, og derved fjerne en tyngende byråkratisk byrde fra skattebetalernes skuldre.

Stortingsmeldingen om nye regionsgrenser vil, etter hva Trondheim kommune oppfatter, ikke bli utarbeidet. Dette aktualiserer samtidig spørsmålet om en kommunereform der kommunene får økt makt og selvbestemmelse.

Den eneste vesentlige oppgaven fylkeskommunen tilføres er rollen som overkommune i plan og arealsaker. Dette betyr at det lokale selvstyret svekkes betraktelig. Trondheim kommune påpeker intensjonen om å "desentralisere makt og myndighet". Fylkeskommunens rolle som overkommune i plan- og arealsaker er et brudd på denne intensjonen.

Trondheim kommune vil også bemerke at i den grad fylkeskommunen skal overta ansvaret for de nye regionvegene må det betinge et konkret finansieringsopplegg for å ta igjen statens vedlikeholdsetterslep.

Votering:

Innstillingen med unntak av pkt 4 ble enstemmig vedtatt

Ved alternativ votering mellom innstillingens pkt 4 og Dahlberg Hauges forslag ble innstillingen vedtatt mot 3 stemmer (2H, 1FrP)

Forslaget til nytt pkt 3 ble vedtatt mot 3 stemmer (2H, 1FrP)

VEDTAK:

Formannskapet i Trondheim kommune har behandlet regjeringens høringsnotat om forvaltningsreformen og uttaler følgende:

1. Trondheim kommune mener at forslagene i høringsnotatet samsvarer dårlig med regjeringens og Stortingets uttrykte ambisjoner for reformen. Det samme gjelder regioninndelingen, hvor regjeringens signaler er at en vil beholde dagens fylkeskommuner.
2. Trondheim kommune mener at høringsnotatet ikke gir grunnlag for en framtidsrettet og robust reformering av norsk offentlig forvaltning. En sterk, sentral og sektorisert statsmakt beholder i all hovedsak oppgaver og makt som i dag.
3. Innholdet i høringsuttalelsen røkkes ved eksistensgrunnlaget for det regionale folkevalgte nivået. Trondheim kommune ser med bekymring på dette, da det er stort behov for desentralisering av statlige oppgaver og et sterkt regionalt folkevalgt nivå.
4. Trondheim kommune mener at storbyens representasjon i regionens folkevalgte organer og ved styreutnevninger innen flere ansvarsområder ikke er tilfredsstillende ivaretatt i regjeringens forslag til forvaltningsreform.
5. Trondheim kommune viser for øvrig til uttalelse vedtatt i Formannskapetets møte 24.04.2007.

Rita Ottervik
ordfører

Kari Aarnes

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 22.04.2008
Sak: 140/08

Resultat: Behandlet

Arkivsak: 04/39925

Tittel: **REGIONALE FORSKNINGSFOND - UTTALELSE TIL UTREDNING**

Behandling:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt

VEDTAK:

Formannskapet i Trondheim kommune har behandlet Norges forskningsråds utredning om opprettelse av regionale forskningsfond, og uttaler følgende:

1. Formannskapet er i utgangspunktet positiv til etablering av regionale forskningsfond, under bestemte forutsetninger. Formannskapet anser at regjeringens forslag i forvaltningsreformen om å beholde dagens fylkeskommuner, vanskeliggjør gode løsninger for organiseringen av fondene. Et regionalt forskningsfond for Midt-Norge bør bestå av Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag og innbefatte et samarbeid med Møre- og Romsdal.
2. Formannskapet ser det som en grunnleggende forutsetning at de nye fondene finansieres av friske midler, og ikke går på bekostning av andre FoU-midler. Dette må sikres gjennom forpliktende avtaler. Det anbefales at fondene gir en samlet årlig avkastning til fordeling i størrelsesorden 400 mill. kr. eller mer. Det forutsettes videre at ordningen må være fullfinansiert og fullt ut operativ ved oppstart av forvaltningsreformen.
3. Formannskapet slutter seg til Forskningsrådets anbefaling om en modell der 80-85 % av avkastningen fordeles i tråd med KS' forslag og 15-20 % av avkastningen fordeles etter konkurranse mellom fondene.
4. Formannskapet mener forutsetningen om en regional strategisk forankring for forskningsfondene er ivaretatt gjennom forslaget til *ny Trøndelagsplan 2009-2012*, foruten arbeidet med *Regionale innovasjonsstrategier i Trøndelag (RIS)*.

Rita Ottervik
ordfører

Kari Aarnes

Fra: Sigmund Knutsen
Sendt: 08.05.2008
Til: Postmottak KRD
Kopi: Hjortland Christine
Emne: Uttalelse til høringsnotat om forvaltningsreformen

- viser til oversendelse av 30.4.med protokollene fra politisk behandling.

Vedlagt også rådmannens saksframlegg til uttalelsene om forvaltningsreformen og regionale forskningsfond.

Med vennlig hilsen
Sigmund Knutsen
Rådmannens fagstab
Trondheim kommune

E-post: sigmund.knutsen@trondheim.kommune.no
Tlf +47 95 26 36 91

Saksframlegg

REGIONALE FORSKNINGSFOND - UTTALELSE TIL UTREDNING

Arkivsaksnr.: 04/39925

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

Formannskapet i Trondheim kommune har behandlet Norges forskningsråds utredning om opprettelse av regionale forskningsfond, og uttaler følgende:

1. Formannskapet er i utgangspunktet positiv til etablering av regionale forskningsfond, under bestemte forutsetninger. Formannskapet anser at regjeringens forslag i forvaltningsreformen om å beholde dagens fylkeskommuner, vanskeliggjør gode løsninger for organiseringen av fondene. Et regionalt forskningfond for Midt-Norge bør bestå av Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag og innbefatte et samarbeid med Møre- og Romsdal.
2. Formannskapet ser det som en grunnleggende forutsetning at de nye fondene finansieres av friske midler, og ikke går på bekostning av andre FoU-midler. Dette må sikres gjennom forpliktende avtaler. Det anbefales at fondene gir en samlet årlig avkastning til fordeling i størrelsesorden 400 mill. kr. eller mer. Det forutsettes videre at ordningen må være fullfinansiert og fullt ut operativ ved oppstart av forvaltningsreformen.
3. Formannskapet slutter seg til Forskningsrådets anbefaling om en modell der 80-85 % av avkastningen fordeles i tråd med KS' forslag og 15-20 % av avkastningen fordeles etter konkurranse mellom fondene.
4. Formannskapet mener forutsetningen om en regional strategisk forankring for forskningsfondene er ivaretatt gjennom forslaget til *ny Trøndelagsplan 2009-2012*, foruten arbeidet med *Regionale innovasjonsstrategier i Trøndelag (RIS)*.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saksutredning:

Bakgrunn

I regjeringens høringsnotat om Forvaltningsreformen av februar 2008 bes det om uttalelser til en utredning om regionale forskningsfond utarbeidet av Norges forskningsråd: *Utredning om opprettelse av regionale forskningsfond*, 2008. Utredningen er utført på oppdrag av Kommunal- og regionaldepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Nærmere om regionale forskningsfond – forskningsrådets forslag

Forskningsrådet foreslår at det etableres ett nytt nasjonalt fond for regional forskning som gir regionale fondsmidler til fordeling gjennom regionale forskningsfond. Den årlige avkastningen fordeles til regionale enheter, i denne utredningen omtalt som regionale forskningsfond, for disponering innen vedtatte rammer for ordningen. En slik modell gir grunnlag for en langsiktig og stabil løpende finansiering av de regionale forskningsfondene, uavhengig av årlige budsjettforhandlinger. De regionale forskningsfond skal styrke forskning for regional innovasjon og utvikling ved å støtte oppunder regionens prioriterte innsatsområder og mobilisere til økt FoU-innsats.

En forsvarlig forvaltning av regionale forskningsfond forutsetter at regionene utarbeider helhetlige FoU-strategier. Formålet med en regions FoU-strategi er å skape oppslutning om regionens grunnleggende prioriteringer og vegvalg, og gi retning til samarbeidet mellom de regionale utviklingsaktørene. Regionalt forskningsfond tildeler FoU-midler etter råd fra nasjonale ekspertpaneler.

Forslaget om opprettelse av regionale forskningsfond vil bety et nytt nivå for styring og finansiering av forskning i Norge. Forskningsrådet uttaler selv at hvis de ulike satsingene på regionale nivå ikke er godt koordinert seg i mellom og mot nasjonale satsinger, kan det føre til fragmentering og suboptimalisering av den samlede FoU-innsatsen i Norge. Det er derfor helt sentralt at det legges til rette for en koordinert samhandling mellom de ulike regionale fondene. Innenfor innsatsområder som er felles på tvers av ulike regioner, bør det tilstrebes en nasjonal arbeidsdeling som gir rom for regional spesialisering.

Ordningen med regionale forskningsfond forutsettes å dekke hele landet. Hvordan fordelingen av fondets midler skal avgrenses geografisk er imidlertid avhengig både av den endelige regioninndelingen og av den samlede avkastningen som gjøres tilgjengelig for de regionale fondene. Å fordele midler til få og store regionale forskningsfond vil gi de enkelte fondsenhetene større slagkraft og fleksibilitet enn flere små fond i forhold til å kunne prioritere innsatsområder og bruke de ulike finansieringsordningene. Fond som dekker flere regioner vil ha et stort handlingsrom, samtidig som slike fond forutsetter høy grad av samhandling, prioritering og koordinering på tvers av regionene. En fare med få fond som hver for seg skal dekke flere regioner, er at de involverte regionene er såpass ulike og med ulike prioriteringer slik at fondene i praksis opererer som flere "minifond" innenfor det regionale forskningsfondet.

Nøyaktig hvor mange enheter fondsmidlene skal fordeles til må sees i sammenheng med det antall regioner som Stortinget vedtar skal opprettes, ifølge Forskningsrådet, og mener at et regionalt forskningsfond minimum må dekke mer enn et fylke i dagens inndeling. Dette fordi slagkraftige fond bør ha en viss kritisk minstestørrelse, ha en viss bredde i sitt nedslagsfelt og ha tilgang til tilstrekkelig forskningsfaglig kompetanse. Avhengig av endelig regionsinndeling vil det bety at vi kan få forskningsfond som dekker flere regioner og/eller fond som dekker én region. For å få en fornuftig

Trondheim kommune

størrelse på den regionale konkurransearenaen bør imidlertid antall fond begrenses. Forskningsrådet anbefaler at det etableres i størrelsesorden 5-7 regionale forskningsfond.

Når det gjelder fordelingen av midler mellom regionene, har Kommunenes sentralforbund (KS) foreslått at en fordeling av fondets avkastning der 50 % fordeles likt mellom regionene og 50 % fordeles etter antall innbyggere i regionen. KS mener en ordning med faste kriterier for fordeling til regionene er å anbefale for å sikre langsiktighet og forutsigbarhet for den enkelte region. Forskningsrådet slutter seg til KS' vurdering, men mener det også bør ligge et element av kvalitetsvurderinger til grunn ved fordeling av den totale fondsavkastningen til de regionale fondene. Forskningsrådet foreslår derfor en modell der 80-85 % av avkastningen fordeles i tråd med KS' forslag og 15-20 % av avkastningen fordeles etter konkurranse mellom fondene, til de regionale fondene med best kvalitet på FoU-prosjektene sine (slik de nasjonale ekspertpanelene vurderer dem) og til regionale fond som har fått fram FoU-prosjekter finansiert gjennom mer enn ett fond.

I forbindelse med iverksettelsen av programmene *Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI)*, *Arena - Innovasjon i nettverk* og *Norwegian Centres of Expertise (NCE)* er det gjort vurderinger av behov for FoU-prosjektmidler knyttet til FoU for regional utvikling og innovasjon. Basert på disse vurderingene anbefaler Forskningsrådet at fondene bør gi en samlet årlig avkastning til fordeling i størrelsesorden 300-400 mill NOK.

Forskningsrådet forutsetter at opprettelsen av regionale forskningsfond er en del av opptrappingen av samlet norsk forskningsinnsats, at de regionale forskningsfondene finansieres med friske midler og at opprettelsen av fondene ikke går på bekostning av nasjonale forskningsprioriteringer.

Rådmannens vurdering av forslaget om regionale forskningsfond

Rådmannen er i utgangspunktet positiv til etablering av regionale forskningsfond, under bestemte forutsetninger. Imidlertid er det flere uklare momenter i forslaget, bl a sett sammen med forvaltningsreformen. Rådmannen mener prinsipielt at det enkelte fylke et for lite som forvaltningsnivå for et regionalt forskningsfond, og konstaterer at mens regjeringen ønsker å beholde fylkeskommunene, framlegger et statlig organ forslag om organisering av de regionale forskningsfondene i 5-7 regioner, for øvrig helt i tråd med måten staten ellers har organisert sine regionale etater. Med regjeringens forslag til forvaltningsreform vil det dermed måtte forutsettes at to eller flere fylkeskommuner sammen utgjør området for et regionalt forskningsfond. Rådmannen ser problemer ved en slik hybrid av en forvaltningsmodell bl a i forhold til folkevalgt styring og representativitet. Regjeringens forslag om å beholde dagens fylkeskommuner kombinert med forslaget om etablering av regionale forskningsfond illustrerer derfor godt hvor lite egnet fylkeskommunene er som regionalt forvaltningsnivå.

Klare forutsetninger må ligge til grunn ved opprettelse av regionale forskningsfond. En helt grunnleggende forutsetning er at de nye fondene finansieres av friske midler, og ikke går på bekostning av andre FoU-midler. Dette må sikres gjennom forpliktende avtaler. Det anbefales minimum 400 mill. kr. i fondsavkastning per år. Det forutsettes videre at ordningen må være fullfinansiert og fullt ut operativ ved oppstart av forvaltningsreformen, noe som bl a vil være hensiktsmessig i forhold til koblingen med programmet *Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI)*.

Det er også avgjørende at kvalitetskriterier vektlegges. Et hovedsynspunkt i *OECD-rapporten om høyere utdanningsinstitusjoner bidrag til regional utvikling i Trøndelag* (2006) er at regionalpolitikken dominerer innovasjonspolitikken. Tradisjonell distriktspolitikk må erstattes av en politikk for utvikling av kunnskapssamfunnet der man satser på de beste fagmiljøene og legger til rette for at andre miljø kan knytte seg til disse. Selv om regionale forskningsfond primært handler om

Trondheim kommune

forskning *for* næringslivet i regionene, ikke forskning *i* regionene, er det sentralt at kravene til kvalitet vektlegges. Ordningen må omfatte innovasjon både i privat og offentlig virksomhet.

Felles for de tildelingsmodellene som er nevnt er at befolkningsgrunnlaget vil ha begrenset betydning for tildelingen. Rådmannen slutter seg til Forskningsrådets anbefaling om en modell der 80-85 % av avkastningen fordeles i tråd med KS' forslag og 15-20 % av avkastningen fordeles etter konkurranse mellom fondene, til de regionale fondene med best kvalitet på FoU-prosjektene og til regionale fond som har fått fram FoU-prosjekter finansiert gjennom mer enn ett fond.

Når det gjelder forutsetningen om en regional strategisk forankring for forskningsfondene kan en vise til forslaget til *ny Trøndelagsplan 2009-2012*, foruten arbeidet med *Regionale innovasjonsstrategier i Trøndelag (RIS)*.

Konklusjon

Rådmannen er i utgangspunktet positiv til etablering av regionale forskningsfond, under bestemte forutsetninger. Imidlertid er det flere uklare momenter i forslaget, bl a sett sammen med forvaltningsreformen. Regjeringens forslag om å beholde dagens fylkeskommuner kombinert med forslaget fra Forskningsrådet om etablering av 5-7 regionale forskningsfond illustrerer godt hvor lite egnet fylkeskommunene er som regionalt forvaltningsnivå.

Klare forutsetninger må ligge til grunn ved opprettelse av regionale forskningsfond. En helt grunnleggende forutsetning er at de nye fondene finansieres av friske midler, og ikke går på bekostning av andre FoU-midler. Dette må sikres gjennom forpliktende avtaler. Det anbefales minimum 400 mill. kr. i fondsavkastning til fordeling per år. Det forutsettes videre at ordningen må være fullfinansiert og fullt ut operativ ved oppstart av forvaltningsreformen.

Det er også avgjørende at kvalitetskriterier vektlegges. Rådmannen slutter seg til Forskningsrådets anbefaling om en modell der 80-85 % av avkastningen fordeles i tråd med KS' forslag og 15-20 % av avkastningen fordeles etter konkurranse mellom fondene, til de regionale fondene med best kvalitet på FoU-prosjektene og til regionale fond som har fått fram FoU-prosjekter finansiert gjennom mer enn ett fond.

Når det gjelder forutsetningen om en regional strategisk forankring for forskningsfondene kan en vise til forslaget til *ny Trøndelagsplan 2009-2012*, foruten arbeidet med *Regionale innovasjonsstrategier i Trøndelag (RIS)*.

... Sett inn saksutredningen over denne linja

Rådmannen i Trondheim, 14.04.2008

Inge Nordeide
rådmann

Sigmund Knutsen
rådgiver

Utrykt vedlegg:

Norges forskningsråd: Utredning om opprettelse av regionale forskningsfond.

Utredning bestilt av Kommunal- og regionaldepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Saksframlegg

HØRINGSUTTALELSE OM FORVALTNINGSREFORMEN -

DEPARTEMENTETS HØRINGSNOTAT

Arkivsaksnr.: 04/39925

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

Formannskapet i Trondheim kommune har behandlet regjeringens høringsnotat om forvaltningsreformen og uttaler følgende:

1. Trondheim kommune mener at forslagene i høringsnotatet samsvarer dårlig med regjeringens og Stortingets uttrykte ambisjoner for reformen. Det samme gjelder regioninndelingen, hvor regjeringens signaler er at en vil beholde dagens fylkeskommuner.
2. Trondheim kommune mener at høringsnotatet ikke gir grunnlag for en framtidsrettet og robust reformering av norsk offentlig forvaltning. En sterk, sentral og sektorisert statsmakt beholder i all hovedsak oppgaver og makt som i dag.
3. Trondheim kommune mener at storbyens representasjon i regionens folkevalgte organer og ved styreutnevninger innen flere ansvarsområder ikke er tilfredsstillende ivaretatt i regjeringens forslag til forvaltningsreform.
4. Trondheim kommune viser for øvrig til uttalelse vedtatt i Formannskapetets møte 24.04.2007.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saksutredning:

Bakgrunn

Trondheim kommune har i løpet av de siste årene flere ganger behandlet og fattet vedtak vedrørende region- og forvaltningsreformen. Formannskapet behandlet i møte 01.02.2005 Trondheim kommunes uttalelse til Distriktskommisjonens utredning NOU 2004:19 *Livskraftige distrikter og regioner* og Kommunenes sentralforbunds (KS) utredning KOU 2004:1 *Sterke regioner*. Formannskapet vedtok å slutte seg til forslaget om en omfattende region- og forvaltningsreform med folkevalgte regioner i form av en trenivåmodell, under konkrete forutsetninger.

I møte 04.04.2006 behandlet Formannskapet to utredninger fra KS:

Sterke regioner. Premisser, oppgaver og inndeling ved en forvaltningsreform av 25.01.2006 fra fylkesordførerne/-rådslederne, og *Kommunene og forvaltningsreformen* av 15.02.2006 fra KS' administrative ledelse. Formannskapet sluttet seg til rådmannens forslag til høringsuttalelse. Vedtaket innebar bl a støtte til en konsistent reform med tre forvaltningsnivå gjeldende for hele landet inklusive Oslo-området, en regionstruktur med inntil 6-7 landsdelsregioner og en valgordning som sikrer legitimitet ved å gjenspeile bosettingsstrukturen og som *ikke* baserer seg på gjeldende fylkeskommuner.

Stortingsmelding nr 12 (2006-2007) om region- og forvaltningsreformen

Kommunal- og regionaldepartementet la 8. desember 2006 fram St.meld. nr. 12 (2006-2007) *Regionale fortrinn – regional framtid*. Her ble oppgaveporteføljen til de nye regionene og prosessen for å avklare inndelingsspørsmål presentert. I høringsbrevet til kommunene av 11.01.2007 redegjorde Kommunal- og regionaldepartementet for følgende tema: kommunenes rolle, alternative modeller for inndeling, Osloregionens stilling, kriterier for regiontilhørighet og prosessen videre.

Stortingsmeldingen foreslo en del oppgaver overført til det nye regionale nivået, og presenterte tre alternative modeller for inndeling av det nye regionnivået. Både den forsterkede fylkesmodellen (basert på dagens fylkeskommuner) og regionmodellen (7-9 større regioner) ville ifølge regjeringen kunne være aktuelle ved gjennomføring av forvaltningsreformen.

I et felles brev til departementet datert 18.1.2007 ga den politiske ledelsen i storbyene en foreløpig uttalelse til meldingen. I uttalelsen uttrykker storbyene at regjeringen burde hatt større oppmerksomhet mot storbyenes situasjon i arbeidet med meldingen. Storbyenes politiske ledelse møtte Kommunalkomiteen til høringsmøte 5. februar, og Trondheim kommune og Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner hadde møter med Kommunalkomiteen 8.-9. februar. Sammen med Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommuner deltok Trondheim kommune i arbeidet med utredningen *Region Midt-Norge – et nasjonalt kraftsenter*, et grunnlag for de trønderske kommunenes høringsuttalelser til stortingsmeldingen.

I møte 24.04.2007 fattet Formannskapet vedtak om forslaget til region- og forvaltningsreform, slik det ble framlagt i *Stortingsmelding nr 12 (2006-2007) Regionale fortrinn - regional framtid*:

Formannskapet viser til rådmannens saksframlegg, og vil avgi følgende uttalelse:

Trondheim kommune

1. *En helt nødvendig forutsetning for en robust og langsiktig forvaltningsreform er at betydelig mer ansvar og flere store oppgaver enn det som foreslås i Stortingsmelding nr 12, overføres fra statlig nivå til de nye regionene. Dette gjelder særlig innen områdene samferdsel, innovasjon og næringsutvikling, miljøvern, kultur og idrett, utdanning, forskning og helsetjenester.*
2. *Forvaltningsreformen må finne løsninger som er hensiktsmessige og robuste i et perspektiv på flere ti-år. Det etableres inntil 6-7 landsdelsregioner bygd rundt storbyene. Fylkeskommunemodellen anses ikke som et reelt alternativ for framtidig organisering av forvaltningen i Norge.*
3. *Det må etableres felles inndeling for statlige instanser og de nye regionene, som de statlige sektormyndighetene pålegges å følge.*
4. *Det er fra Trondheims kommunes side en forutsetning at en regionreform med tre forvaltningsnivå gjøres gjeldende for hele landet, også Oslo-regionen.*
5. *Storbyenes rolle i en framtidig arbeids- og funksjonsfordeling innenfor de nye regionene må avklares, for å unngå kompetansestrid om samfunnsutviklerrollen på kommunalt og interkommunalt nivå.*
6. *Trondheim kommune går inn for at det etableres en region som dekker Midt-Norge, her definert som Trøndelagsfylkene, 9 kommuner fra Nord-Møre, 5 kommuner fra Nord-Østerdalen og 8 kommuner fra Sør-Helgeland. En slik region vil ha over 500.000 innbyggere og vil være en robust institusjon for ivaretagelse av nåværende fylkeskommunale oppgaver, og statlige oppgaver som desentraliseres. Tilpasninger til denne avgrensningen kan være aktuelt.*
7. *Skal landsdelsregionene få demokratisk legitimitet, er det nødvendig at representasjonen i regiontingene gjenspeiler bosettingsstrukturen. Dette kan best ivaretas gjennom et antall valgdistrikter, anslagsvis 7-8 i Region Midt-Norge. Konkrete løsninger for dette må utredes videre. Det vil være uheldig og lite hensiktsmessig om dagens fylkeskommuner utgjør valgdistriktene.*
8. *Administrasjonssenteret for Region Midt-Norge må ligge i Trondheim. Offentlige arbeidsplasser fordeles slik at det ikke bidrar til en sentralisering innen regionen, bl a ved å opprettholde antallet slike arbeidsplasser i Nord-Trøndelags fylkeshovedstad Steinkjer.*

Høyre og Fremskrittspartiet fremmet følgende merknad:

Merknadsstillerne viser til Høyres og Fremskrittspartiets felles kommentarer og forslag til St meld nr 12 (2006-2007), inntatt i Inst S. nr 166 fra Stortingets kommunal- og forvaltningskomite, og stemmer med henvisning til denne mot innstillingen.

Stortingets behandling av Innst. S nr. 166 Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om regionale fortrinn - regional framtid.

Etter en omfattende drøfting i Stortinget 10. mai 2007 ble bl a følgende vedtatt:

"Stortinget ber regjeringen om å vurdere innspill fra kommuner og fylkeskommuner når det gjelder framtidige oppgaver og ansvarsområder for de nye regionene fram til endelig anbefaling legges fram for Stortinget våren 2008."

Dette vedtaket anmodet regjeringen om å vurdere ytterligere oppgaveoverføringer til regionene fra regjeringens side.

Regjeringen kunngjorde 25.02.2008 at tanken om store regioner er skrinlagt. Etter flere utsettelse framla Kommunal- og regionaldepartementet den 26.02.2008 høringsnotatet *Forvaltningsreformen – forslag til nye oppgaver for det folkevalgte regionale forvaltningsnivået*. Notatet er et ledd i arbeidet for iverksetting av reformen 1.1.2010. Det er dette Formannskapet nå inviteres til å avgi høringsuttalelse til.

Regjeringens høringsnotat om forvaltningsreformen - oppsummering

Regional inndeling

11 fylkeskommuner støtter primært en regionmodell, men noen av disse forutsetter flere oppgaver enn hva som ble beskrevet i St.meld. nr. 12 (2006-2007). Det er ikke samsvar mellom fylkene når det gjelder konkrete inndelingsalternativer. 7 fylkeskommuner ønsker primært en forsterket fylkesmodell, men to av disse åpner for en regionmodell gitt at flere oppgaver overføres til det regionale nivået. Oslo kommune ønsker at dagens grenser opprettholdes.

Høringsnotatet fremmer ikke forslag om etablering av større folkevalgte regioner, slik det kom til uttrykk i regjeringspartiernes landsmøtevedtak og regjeringens Soria Moria-erklæring. I stedet legger regjeringen til grunn at dagens fylkeskommuner skal være det regionale forvaltningsnivået i framtiden. Etter at endelig vedtak er fattet i fylkestingene våren 2008 vil regjeringen utarbeide endelig forslag til inndeling av det regionale nivået, sammen med forslag til løsning av styringsutfordringene i hovedstadsregionen.

Hovedpunktene i regjeringens høringsnotat når det gjelder overføring av *nye* oppgaver til regionene:

- Ansvar for om lag 2/3 av riksvegene.
- 49% eierskap i Innovasjon Norge.
- Regionale forskningsfond som supplerer de nasjonale FoU-virkemidlene
- Drift og finansiering av fagskoleutdanningen.
- Oppnevning av styremedlemmer til statlige høyskoler.
- Enkelte oppgaver innen informasjon, veiledning og kvalitetsutvikling som fylkesmennene utfører på grunnopplæringsområdet.
- Vannressursmyndighet, friluftsliv, innlandsfiske, høstbare arter og veiledning av kommuner i klimaarbeid..
- På landbruksområdet er det uavklart om fylkeskommunen får ansvar for bygdeutviklingsmidler og verdiskapningsprogrammer.
- Regional planstrategi med juridisk bindende bestemmelser og klima- og energistrategi.
- Myndighet fra Fiskeridirektoratet, bl.a. ansvar for akvakulturtillatelser, klarering av lokaliteter samt å fremme eventuelle innsigelser på vegne av havbruksinteresser til kommunale planer, skolekvoter, fellingstillatelser, lokale fiskerireguleringer og kongekrabbe.
- Forvaltning av midler til kulturbygg og til lokale og regionale idrettsanlegg.
- Folkehelse (følges opp i egen prosess med sikte på lovfesting).

Samferdsel

Regionene vil ha ansvaret for 81 prosent av det offentlige vegnettet (utenom kommunalt vegnett) ut fra kriteriene som foreslås. I en regionmodell (med store regioner) vil hoveddelen av Statens vegvesens oppgaver kunne overføres til regionene, utenom fagområder som konkretiseres i høringsnotatet (bl a tunnel, bru/ferjekai).

Næringsutvikling/Innovasjon Norge

Regionene skal eie inntil 49% av Innovasjon Norge. Høringsnotatet gjør rede for konkrete lovendringer som legger til rette for denne endringen i eierstruktur. I tillegg vil regionene kunne delta i regionale innovasjonsselskaper sammen med bl a SIVA.

Regionale forskningsfond

I høringsnotatet bes det om uttalelser til en utredning om regionale forskningsfond, utarbeidet av Forskningsrådet. Regjeringen har ennå ikke tatt stilling til konklusjonene, men vil arbeide videre med å fastsette rammer for organisering og forvaltning av regionale forskningsfond etter høringen. Rådmannen kommenterer dette punktet nærmere i eget avsnitt nedenfor.

Trondheim kommune

Miljøvern

Regionene får overført disse oppgavene: Vannforvaltning, bevaring av innlandsfisk og høstbare og ikke-truede viltarter, tilrettelegging og ivaretagelse av allment friluftsliv, veiledning knyttet til ovennevnte. I tillegg vil regionene få en styrket rolle i regional planlegging og i oppfølgingen av nasjonal klimapolitikk. Forurensningsfeltet og forvaltningen av truede og sårbare arter (inkl. rovdyr) blir liggende igjen hos Fylkesmannen. Spørsmålet om en flytting av forvaltningsansvaret for områdevern er utsatt og avgjøres i forbindelse med arbeidet med ny lov om naturmangfold.

Landbruk

Regjeringen vil vurdere overføring av ansvaret for forvaltningen av bygdeutviklingsmidlene, samt fylkesmennene funksjoner i verdiskapingsprogrammene. Forvaltningsansvaret for områdevernet skal avgjøres som en del av arbeidet med ny naturmangfoldlov, som etter planen skal legges fram i løpet av 2008. Spørsmål om overføring av forvaltningen på landbruksområdet må ses i sammenheng med den løsning som velges for overføring av forvaltningen på miljøområdet.

Utdanningsområdet

Enkelte veiledningsoppgaver overføres fra fylkesmannen (kvalitetsutvikling med mer). Regionene får et generelt ansvar for fagskoleutdanningen i regionen. Utnevning av to av de eksterne styrerepresentantene ved høyskolene.

Kultursektoren

KKD varsler videre utredning av kriteriene for fordeling av spillemidler til idrettsanlegg. Midlene til regionale kulturbygg blir kanalisert inn i den desentraliserte ordningen for kulturhus fra og med 2010. Videre utredning av oppgaver fra Norsk kulturråd (avhenger av regional inndeling). Regionene skal få ansvaret for oppnevning av styreleder og eventuelt alle/flere styremedlemmer til region-/landsdelsinstitusjoner.

Marin sektor

Regionene får ansvar for: akvakulturtillatelser, regionale skolekvoter, felling av kystsel, lokale fiskerireguleringer og fisket etter kongekrabbe. Spørsmålet om tydeligere forankring av ansvaret for folkehelsearbeidet i fylkeskommunene utredes av HOD. Dette på bakgrunn av merknad fra Kommunal- og forvaltningskomiteen i Innst. S. nr. 166. Alle fylkeskommuner har etablert regionale partnerskap om folkehelsearbeid, men dette er så langt en frivillig oppgave. HOD utreder dette videre.

Rådmannens vurdering av høringsnotatet

I vurderingen av regjeringens høringsnotat om forvaltningsreformen legger rådmannen formannskapetets vedtak av 24.04.2007 til grunn. Arbeidet med en ny, folkevalgt regional forvaltning var lenge preget av store ambisjoner. Rådmannens oppfatning er at regjeringens forslag i høringsnotatet ikke innebærer noen reform av betydning for det regionale forvaltningsnivået, og dette framstår knapt nok som en forvaltningsreform. Høringsnotatet samsvarer ikke med regjeringens og Stortingets uttrykte ambisjoner for reformen. Oppgavene som foreslås overført er langt fra det en kunne forvente ut fra regjeringspartienes landsmøtevedtak våren 2005, Soria Moria-erklæringen høsten 2005, samt stortingets behandling 10. mai 2007. Det samme gjelder regioninndelingen, hvor regjeringen vil beholde dagens fylkeskommuner. Høringsnotatet innebærer på flere politikkområder en reversering i forhold til premissene i St. meld. nr. 12, og det følger ikke opp Stortingets merknader i komiteinnstillingen.

Etter rådmannens oppfatning gir høringsnotatet ikke et grunnlag for en robust reformering av norsk offentlig forvaltning. En grunn til dette er at de oppgavene som foreslås overført regioner er

Trondheim kommune

forholdsvis små. I forhold til det kunnskapsgrunnlaget som ble lagt gjennom Maktutredningen, Effektutvalget og Distriktskommisjonen kan en konstatere at en sterk – men stadig like sektorisert – sentralstat i all hovedsak beholder oppgaver og makt. Når de fleste aktuelle oppgavene blir værende i direktorater, departementer og statlige regionale etater, blir dette ingen demokratireform. Det vises liten tiltro til at folkevalgte organ på lokalt og regionalt nivå har evne til å sikre befolkningen gode tjenester og bidra til utvikling. Høringsnotatet preges av en sektorvis tilnærming. Rådmannen forventer at regjeringen tar et mer helhetlig grep når stortingsproposisjonen fremmes.

Det manglende samsvar i geografisk og regional avgrensning som preger dagens situasjon, både mellom de ulike inndelinger av statsetatene, og mellom statsetatene generelt og det folkevalgte regionale nivå (fylkeskommunene), vil bli videreført. Både stortingsmeldingen og høringsnotatet er lite opptatt av storbyenes situasjon og rolle, noe både Trondheim kommune og storbyene samlet har påpekt ved flere anledninger. Kommunene generelt, og storbyene spesielt, har så langt hatt lite gjennomslag for sine uttalelser. Unntaket er Oslo, hvor byens status som fylkeskommune bli videreført. Dette vil videreføre en ordning hvor kommunen Oslo gis en rekke fortrinn i forhold til de øvrige storbyene i samhandlingen med statsapparatet, slik rådmannen ser det.

Det kan se ut til at regjeringen ikke har hatt vilje til annet enn å justere dagens ordning, basert på motkreftenes synspunkter. Det er vel verdt å merke seg at disse motkreftene så langt har vært i mindretall i de demokratisk valgte politiske organer i dette landet, Stortinget innbefattet.

På denne bakgrunn har ikke rådmannen gått inn i en detaljert vurdering av enkeltoppgaver i høringsnotatet. Unntaket er spørsmålet om opprettelse av regionale forskningsfond, som behandles i eget saksframlegg.

Enkelte av de nye oppgavene som foreslås eller vurderes overført til regionene/fylkeskommunene reiser mer prinsipielle spørsmål. Dette gjelder områder hvor det kan bli aktuelt at regionene, som etter all sannsynlighet blir fylkeskommunene, utnevner styrerepresentanter. F eks gjelder dette styrerepresentasjon til kulturformål (pkt 9.2.1). I mange tilfeller vil storbyen være vertskommune for institusjonene, en betydelig økonomisk bidragsyter, samt at byen befolkningsmessig representerer en betydelig andel av brukergruppene. Vertskommunens innflytelse ved utnevninger til styrer bør avspeile denne situasjonen. En lignende problemstilling har vi i forhold til utnevning av styrerepresentanter til høyskolene, hvor regionene foreslås å utnevne to styremedlemmer, og regionstyrene til Innovasjon Norge, hvor regionene får rett til å foreslå styrerepresentanter som oppnevnes av hovedstyret. Når Trondheim kommune har gått inn for en omfattende regionreform, har det blitt vært under forutsetning av at valgordningen til regiontinget i betydelig grad avspeiler bosettings- og befolkningsstruktur. Når regjeringen nå går for en videreføring av fylkeskommunen som regionalt forvaltningsnivå, er dette elementet ikke ivarettatt. Dette illustrerer etter rådmannens mening at spørsmålet om storbyenes innflytelse i regionens representative organer ikke er løst i regjeringens forslag til forvaltningsreform.

Trondheims behov for regionalt samarbeid

Trondheim kommune har spesielt siden 2003 satset mye på det regionale samarbeidet med Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylkeskommuner gjennom Trøndelagsrådet. Rådet har vært styringsorgan for *Felles fylkesplan for Trøndelag 2005-2008* og årlige samhandlingprogram. Både i planarbeidet og de konkrete tiltakene/prosjektene har det vært et fruktbart samarbeid som har gitt en rekke konkrete resultater. Ikke minst har Trøndelag og Trondheim på en annen og bedre måte enn før greid å samordne våre interesser i forhold til nasjonale myndigheter innen områder som samferdsel, kultur, energi med mer.

Samarbeidet videreføres nå gjennom arbeidet med en ny Trøndelagsplan for perioden 2009-2012.

Trondheim kommune

Bystyret behandlet forslag til ny regional planstrategi for Trøndelag i møte 28.02.2008, og vedtok enstemmig bl a følgende merknad:

Bystyret konstaterer at Trondheim og resten av landsdelen er gjensidig avhengig av hverandre. I et nasjonalt og internasjonalt perspektiv er det like åpenbart at sentraliseringen også truer Trondheim, og at dette i sin tur er en av de viktigste truslene mot utviklingen i hele Trøndelag. Planen må derfor omfatte tiltak som har som formål å styrke Trondheims rolle som universitetsby, teknologityngdepunkt og kultur- og servicesenter for hele landsdelen.

På grunnlag av planstrategien er det i samarbeid mellom Trondheim kommune, de to fylkeskommunene og sentrale eksterne aktører utarbeidet forslag til ny Trøndelagsplan. Denne vil bli sendt på høring sommeren 2008 med sikte på endelig vedtak høsten 2008.

Parallellt er Trøndelagsrådets rolle, mandat og sammensetning nå gjenstand for drøftinger, ikke minst på bakgrunn av regjeringens forslag til forvaltningsreform. Det politiske flertallet i Sør-Trøndelag fylkeskommune har, i likhet med Trondheim kommune, sterkt støttet etableringen av en stor midt-norsk region, mens Nord-Trøndelag fylkeskommune har hatt reservasjoner til dette. I Nord-Trøndelag ser det ut til at flertallet ønsker modellen ”forsterket” fylkeskommune, eventuelt videreutviklet som enhetsfylke sammen med fylkesmannen. Det er bl a på denne bakgrunn at videre drøfting av ulike regionale samarbeidsmodeller må føres.

Fylkesrådmannen i Sør-Trøndelag fylkeskommune utreder for tiden et underlag for en eventuell søknad der trøndelagsfylkene går sammen i en forsøksregion, med sikte på omfattende overføring av statlige oppgaver. Utredningen vil beskrive en hovedmodell med begge trøndelagsfylkene, samt en alternativ modell med Trondheim som en mer sentral aktør i en satsing på Trondheimsregionen.

Når det gjelder tanken om en forsøksregionen i Trøndelag, ser rådmannen dette som lite realistisk ut fra signaler gitt i Nord-Trøndelag. Om dette likevel skulle bli aktuelt, bør det vurderes grundig hvilke konsekvenser en slik ordning vil ha for Trondheim og Trondheimsregionen, når ordningen ikke inngår i en konsistent og landsomfattende regionreform. En av premissene for Trondheims tilslutning til en omfattende regionreform har vært at dette skulle bli en ordning som omfatter hele landet og samtlige storbyer. Med den forslåtte oppgavefordelingen er det ikke gitt et godt grunnlag for store regioner, og en forsøksordning hvor Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag går sammen bør bare være aktuelt dersom en får forpliktende vedtak om overføring av ytterligere oppgaver av betydning. I en slik situasjon vil rådmannen måtte komme tilbake med nærmere vurderinger før en slik ordning eventuelt kan anbefales.

Gitt at resultatet av Forvaltningsreformen blir slik det nå ser ut til, ser rådmannen det som hensiktsmessig at Trøndelagsrådets rolle framover endres til i større grad å omfatte den regionale samordningen av felles interesser i forhold til sentrale myndigheter, og i mindre grad samarbeid om konkrete tiltak og prosjekter. Dette på bakgrunn av den sterke konkurransen om statlige ressurser som i dag foregår på regionalt nivå og mellom storbyene. Denne konkurransesituasjonen vil trolig tilta i årene framover, og Trondheim og Trøndelag kan ikke ta for gitt de fortrinn som byen har i dag. Dette er også vektlagt i Bystyrets vedtak i saken om den regionale planstrategien 28.02.2008. Det strategiske samarbeidet i Midt-Norge bør også inkludere Møre og Romsdal når dette er hensiktsmessig. Ikke minst gjelder dette innen energiområdet.

En modell med ”forsterket” fylkeskommune svarer ikke på de utfordringene storbyene har i samspill med sine regioner. Dersom denne modellen blir det endelige resultatet av arbeidet med forvaltningsreformen, mener rådmannen det vil være nødvendig å se etter andre regionale løsninger

Trondheim kommune

for å motvirke sentraliseringen av statlig makt til hovedstaden. Trondheim bør ta et større ansvar for å utvikle og styrke Trondheimsregionens betydning.

Samarbeidsutvalget for Trondheimsregionen vil etter rådmannens oppfatning være et viktig politisk samarbeidsorgan framover. Dette består av kommunene Klæbu, Malvik, Melhus, Skaun, Midtre Gauldal, Orkdal og Stjørdal, foruten Trondheim. Sekretariatet er tillagt Trondheim kommune. Større prosjekter både om felles befolknings- og bosettingsanalyser og framtidige nærings- og boligarealer samt transportspørsmål er under arbeid, foruten samarbeidsprosjekter innen brann- og redningstjenester, havn med mer.

Når det gjelder konkrete tiltak og prosjekter, vil dette byregionale samarbeidet framstå som enda viktigere dersom fylkeskommunen blir beholdt som det regionale forvaltningsnivået. Det er behov for å se på ressursbehovet til sekretariat for samarbeidsutvalget for å kunne gjøre dette bedre i stand til å følge opp de vedtak som fattes, slik at dette blir et mer slagkraftig politisk samarbeidsorgan. Mandat og sammensetning for dette samarbeidsorganet er under vurdering. Rådmannen vil komme nærmere tilbake til dette i en egen sak til formannskapet.

Samtidig ser rådmannen at det vil være av viktighet at byene i Midt-Norge har tett kontakt, og anbefaler at bysamarbeidet *Byer i Midt-Norge* videreføres. Som kjent inkluderer dette samarbeidet også Kristiansund kommune. Også samarbeidet mellom storbyene vil være en viktig del av Trondheims politiske arbeid framover. Ytterligere oppgaveoverføring til storbyene bør utredes, tilsvarende de ansvarsområder Oslo har.

Konklusjon

Rådmannen anser at forslaget i høringsnotatet samsvarer dårlig med regjeringens og Stortingets uttrykte ambisjoner for reformen. Oppgavene som foreslås overført er langt fra det en kunne forvente ut fra regjeringspartienes landsmøtevedtak våren 2005, Soria Moria-erklæringen høsten 2005, St meld nr 12, samt stortingets behandling 10. mai 2007. Det samme gjelder regioninndelingen, hvor regjeringens signaler er at en vil beholde dagens fylkeskommuner.

Høringsnotatet gir ikke et grunnlag for en robust og framtidsrettet reformering av norsk offentlig forvaltning. En sterk, sentral og sektorisert statsmakt beholder i all hovedsak oppgaver og makt som idag.

Slik rådmannen tolker høringsnotatet kan det se ut til at regjeringen ikke har hatt vilje til annet enn å justere dagens ordning, basert på motkreftenes synspunkter. Rådmannen konstaterer at disse motkreftene så langt i prosessen har vært i mindretall i regjeringspartiene, i Stortinget og landets kommuner og fylkeskommuner.

Når Trondheim kommune har gått inn for en omfattende regionreform, har det bl a vært under forutsetning av at valgordningen til regiontinget i betydelig grad avspeiler bosettings- og befolkningsstruktur. Når regjeringen nå går for en videreføring av fylkeskommunen som regionalt forvaltningsnivå, er dette elementet ikke ivaretatt. Dette illustrerer etter rådmannens mening at spørsmålet om storbyenes innflytelse i regionens representative organer ikke er løst i regjeringens forslag til forvaltningsreform.

Dersom Stortinget åpner for forsøk med ytterligere oppgaveoverføringer til fylkeskommuner som ønsker å slå seg sammen, og dette blir aktuelt å iverksette i Trøndelag, vil rådmannen måtte komme tilbake med nærmere vurderinger av ordningen og de konsekvenser den vil ha for Trondheim.

Dersom modellen med "forsterkede" fylkeskommuner blir det endelige resultatet av arbeidet med

Trondheim kommune

forvaltningsreformen, vil en sterkere satsing på å utvikle og styrke Trondheimsregionen framstå som et aktuelt alternativ i arbeidet med å motarbeide sentraliseringen. Ytterligere oppgaveoverføring til storbyene bør utredes.

... Sett inn saksutredningen over denne linja

Rådmannen i Trondheim, 14.04.2008

Inge Nordeide
rådmann

Sigmund Knutsen
rådgiver

Utrykt vedlegg:

Forvaltningsreformen – forslag til nye oppgaver til det folkevalgte regionale nivået. Kommunal- og regionaldepartementet, høringsnotat februar 2008.